

Namens Industriegroep Innovatie - a.westenbroek@vnp.nl

Vraag 1. Wat vindt u van het voorgestelde beleid in de sectoren industrie, elektriciteit, gebouwde omgeving, mobiliteit en landbouw en landgebruik (Hoofdstuk 3)?

Wij beperken onze reactie tot de sector industrie.

Het Ontwerp Beleidsprogramma Klimaat benoemt de grote uitdagingen waar wij als industrie voor staan om de klimaatambities te realiseren. De Nederlandse industrie staat namelijk aan de vooravond van een grote transitie. De huidige processen zullen drastisch getransformeerd worden naar CO₂-neutraal: significant energie-efficiënter, procesinnovatie met doorbraaktechnologieën, elektrificatie, circulaire processen, biogene grondstoffen en vooral gebaseerd op hernieuwbare energie. Veel van de huidige industriële complexen zullen, in hun onderlinge samenhang, een grote transformatie doormaken.

Deze transitie vereist grote technologische innovaties. Het ontwerp beleidsprogramma benoemt terecht dat deze technologische innovaties in de beginfase vaak nog relatief duur zijn. Het is goed dat de overheid waar nodig bedrijven ondersteunt om de transitie te maken door het tijdig en voorspelbaar beschikbaar maken van hernieuwbare energie en de daarvoor benodigde infrastructuur. Bovendien zijn meerjarige innovatiesubsidies voor verduurzaming en innovatie belangrijk.

Wat betreft de hernieuwbare energie en de daarvoor benodigde infrastructuur is het goed dat onderzocht gaat worden of het mogelijk en wenselijk is om industriële partijen die (kunnen) overstappen op het gebruik van hernieuwbare waterstof te ondersteunen. We willen hierbij graag benadrukken dat voor veel bedrijven (die geen hoge temperatuur warmte nodig hebben en geen waterstof als grondstof) de toegang tot en de financiële steun voor de inzet van duurzame elektriciteit een belangrijkere (en meer efficiënte en kosteneffectieve) voorwaarde is voor verduurzaming. Ook voor bedrijven voor wie waterstof in de toekomst wel een mogelijke energiebron wordt, is toegang tot duurzame elektriciteit belangrijk, gezien het feit dat de beschikbaarheid van groene waterstof de komende 10 jaar naar verwachting zeer beperkt zal zijn.

Wat betreft de benodigde technologische innovaties willen we benadrukken dat de ontwikkeling en realisatie van innovaties langjarige trajecten zijn. Hiervoor is het belangrijk dat ook het overheidsbeleid inzet op een langjarige focus op en steun voor de ontwikkeling en vooral de opschaling en realisatie van cruciale technische ontwikkelingen.

Het ontwerp beleidsprogramma benoemt terecht dat de benodigde beleidsmix per sector verschillend is, afhankelijk van de beschikbare alternatieven en mogelijkheden voor actoren om maatregelen te nemen. Daarbij willen we benadrukken dat de benodigde steun niet alleen per sector verschillend is, maar ook per bedrijf. Generieke besparende maatregelen zijn veelal reeds genomen, het is tijd voor meer ingrijpende veranderingen in de productieprocessen. Veranderingen die moeten leiden tot significante energiebesparingen, maar voor elk bedrijf anders zijn. Dit vereist meer maatwerk, niet alleen voor de grote 10-20, maar ook via specifiek instrumentarium voor de grote groep kleinere ETS bedrijven. **Zie ook onze adviezen onder Vraag 4.**

Vraag 2. Wat vindt u van het voorgestelde beleid in de horizontale beleidsagenda's, waaronder de circulaire economie, het actieplan groene banen en de betrokkenheid van burgers bij het klimaatbeleid (Hoofdstuk 4)?

Geen opmerking – Zie onze aanbevelingen onder vraag 4.

Vraag 3. Wat vindt u van de voorgestelde governance en uitvoering van het klimaatbeleid, waaronder de invullingen van de Rijksregie, de (wetenschappelijke) Klimaatraad en de inrichting van het brede maatschappelijke klimaatoverleg (Hoofdstuk 6)?

Geen mening

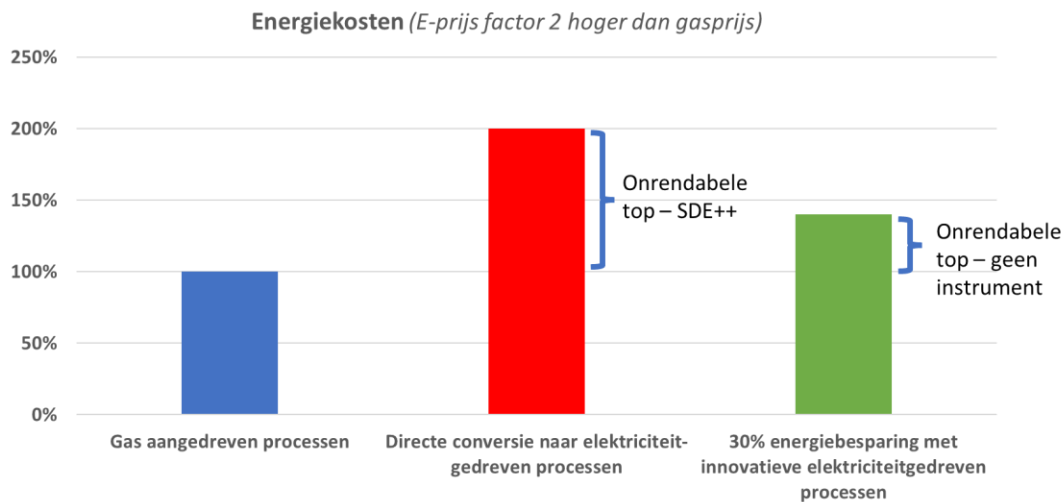
Vraag 4. Welke mogelijkheden ziet u om het beleid opgenomen in het beleidsprogramma te verbeteren en/of te versnellen?

Faciliteer energiebesparing

Energie besparen is een van de meest efficiënte manieren om CO₂ te reduceren en is essentieel om de klimaatdoelen te bereiken. Een lager energieverbruik verbetert op termijn de concurrentiepositie van het Nederlandse bedrijfsleven. Bovendien is het met een overall lager energieverbruik makkelijker om de hernieuwbare energie doelstelling te halen en vermindert het de belasting op reeds zwaar belaste infrastructuur.

Deze hiervoor benodigde technologische innovaties betreffen vaak een combinatie van meerdere technologieën en proceswijzigingen, waardoor ze grote investeringen vragen. Dergelijke proceswijzigingen leiden vaak tot hogere operationele kosten:

- Wijzigingen die ingrijpen op de kern van het productieproces kunnen leiden tot verlies van productiviteit en/of productiestabiliteit of het niet behalen van productkwaliteit, waardoor de operationele kosten sterk stijgen. Deze risico's zijn bovendien vaak van tevoren niet goed in te schatten.
- Energiebesparende innovaties gaan vaak gepaard met de transitie van gas-gedreven naar elektriciteitsgedreven technologieën. Met een elektriciteitsprijs die momenteel minstens twee keer zo hoog is als de gasprijs, leidt een energiebesparing van minder dan 50% tot hogere operationele kosten. Zie onderstaande figuur 1.

Figuur 1: Ook bij de implementatie van energiebesparende elektriciteitsgedreven proceswijzigingen is sprake van een onrendabele top wanneer het gasgedreven processen vervangt en de energiebesparing minder is dan 50%

Het huidige subsidie-instrumentarium biedt geen ondersteuning voor dergelijke energie- én CO₂ emissie-reducerende initiatieven. De VEKI betreft een investeringssubsidie (subsidie op een deel van de Capex) en de SDE++ subsidieert de veel grotere onrendabele top van initiatieven waarbij gas 1-op-1 vervangen wordt door duurdere hernieuwbare energiebronnen of alleen de onrendabele top van enkele specifieke apparaten. Procesaanpassingen waarbij meerdere nieuwe apparaten gecombineerd moeten worden, alsook kosten gemaakt moeten worden voor complexe integratie / implementatie worden door SDE++ niet ondersteund (SDE++ betreft een technologiebenadering i.p.v. systeembenadering). Het gaat hierbij om vele projecten in alle industriële sectoren. Ook de binnen het MMIP 7 thema van de MOOI regeling ontwikkelde innovaties vallen hieronder.

De NIKI regeling die in 2023 open zal gaan voorziet wel in een ondersteuning van zowel Capex als Opex, maar is vooralsnog alleen bedoeld voor omvangrijkere duurzame investeringen, en niet voor wijzigingen van bestaande installaties. Zie ook onderstaande tabel 1.

Er is dan ook grote behoefte aan een subsidie-instrument dat de implementatie van complexe procesinnovaties voor grote energiebesparingen stimuleert, waarvan de operationele kosten niet of nauwelijks dalen door bovenstaande factoren.

	Tot 15 MEuro	>15MEuro
Capex – combinatie van verschillende maatregelen (investeringen) om energie te besparen	VEKI	NIKI (>2023)
Capex + Opex: combinatie van verschillende maatregelen om energie te besparen met (meerdere) nieuwe technologieën die een andere hernieuwbare energiebron gebruiken – resulterend in hogere operationele kosten	???	
Opex – investering in één CO2-emissie reducerende technologie resulterend in hogere operationele kosten – transitie naar duurder energiebron. Vaak geen energiebesparing	SDE++	

Tabel 1. Er is behoefte aan een instrument dat ondersteuning biedt voor complexe risicovolle procesinnovaties waarbij grote energiebesparingen worden gerealiseerd, maar operationele kosten niet tot nauwelijks dalen door gelijktijdige transitie naar duurder hernieuwbare energiebronnen.

Eenvoud, transparantie, snelheid en continuïteit in het systeem van innovatie-instrumenten

Het is voor veel bedrijven nog lastig hun weg te vinden in het aantappen van stimuleringsregelingen. Dat komt door de versnippering van complexe instrumenten dat door velen als doolhof wordt ervaren. Met 2030 om de hoek knellen langdurige procedures rondom vormgeving, evaluatie en afhandeling. Zo zijn de meeste MOOI projecten pas 1,5 jaar na openstelling van start gegaan, en zijn de administratieve vereisten voor indiening in de tweede MOOI regeling nog steeds extreem hoog. Daarnaast is het budget van de VEKI, een hele belangrijke regeling om daadwerkelijk verandering op korte termijn te realiseren, niet toereikend en bovendien onzeker voor de komende jaren. *Onze aanbeveling:* Zorg (vroegtijdig) voor meerjarige continuïteit en snelheid van succesvolle regelingen (zoals DEI en VEKI), vereenvoudig en creëer een aanpak met werkbare randvoorwaarden, indieningscriteria, horizon (2030 / 2050) en rekenmethodieken (e.g. scope 1,2,3) van instrumenten en stem ze onderling op elkaar af. Houdt focus op impact op de beleidsdoelstellingen met minimale administratieve last om snelheid handelen te stimuleren.

Een integrale bedrijfsindividuele en planmatige maatwerk-aanpak

Hoewel bepaalde innovaties, technologieën en maatregelen voor meerdere bedrijven relevant zijn, zal de implementatie voor elk bedrijf anders zijn. Vaak zijn grote innovatieve veranderingen op meerdere plaatsen nodig: in het gehele proces, op de site en/of in de regionale infrastructuur om een efficiëntieslag te realiseren. Dit zijn ook vaak geen geleidelijke incrementele besparingen, maar vaak grotere investeringen en besparingen die maar keer per 5 jaar kunnen worden uitgevoerd. *Aanbeveling:* Maak een roadmap op maat voor elk bedrijf vanuit een kader van generieke ondersteuningsopties met meerjarig wederzijds bindende afspraken. Zorg dat deze integrale plannen voor besparingen als geheel kunnen worden uitgevoerd, incl. bedrijfsspecifieke convenanten en versnelde vergunningsprocedures.

Evenwicht tussen stok en wortel

Er zit een mismatch bij verschillende bedrijven t.a.v. enerzijds generieke maatregelen zoals de zwaarder wordende lasten voor energie en CO₂, en anderzijds de specifieke toegang tot de ondersteunende instrumenten die met de extra gelden worden gevuld. We ervaren die toegang als specifiek omdat (nog) niet alle relevante technologieën (en implementatie daarvan) in de steunmaatregelen zitten. Met name de complexere, meer risicovolle en duurdere maatregelen om energiebesparing te realiseren of grondstoffen te vervangen met een combinatie van meerdere procesaanpassingen worden niet ondersteund. Hierbij is het belangrijk om ook rekening te houden met versnelde afschrijving van bestaande apparatuur of wegvallende inkomsten. Aanbeveling: Zorg voor evenredige toegang tot de benodigde steun voor alle bedrijven.

Namens Industriewerkgroep Innovatie

Deze werkgroep zet zich namens de afval, agro-food, chemie, papier, petroleum en staalsectoren in voor een innovatie-instrumentarium dat de ontwikkeling en implementatie van energie- en klimaatinnovaties in de industrie versneld.